

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2015. gada 13. oktobrī

lietā Nr. 2014-36-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis, Kristīne Krūma, Gunārs Kusiņš, Sanita Osipova un Ineta Ziemele,

pēc Maksima Kargina un Viktora Krasovicka konstitucionālajām sūdzībām, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 9. punktu, kā arī 19.¹ un 28.¹ pantu, rakstveida procesā 2015. gada 16. septembra tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. Latvijas Republikas Saeima (turpmāk – Saeima) 2014. gada 19. jūnijā steidzamības kārtā pieņēma Komercedarbības atbalsta kontroles likumu, kas stājās spēkā 2014. gada 1. jūlijā.

Minētā likuma mērķis ir nodrošināt komercedarbības atbalsta īstenošanas tiesiskumu, noteikt Latvijas nacionālās kontroles kompetences un procedūras komercedarbības atbalsta jomā, lai mazinātu komercedarbības atbalsta negatīvo ietekmi uz konkurenci.

Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmā daļa paredz: „Ja komercsabiedrība, kura nonākusi finansiālās grūtībās, saskaņā ar komercedarbības atbalstu regulējošiem normatīvajiem aktiem saņem atbalstu, tad no komercedarbības atbalsta piešķiršanas brīža līdz atbalsta sniegšanas beigām, ievērojot Eiropas Komisijas lēmumā vai nacionālajā normatīvajā aktā par atbalsta piešķiršanu noteikto un neatkarīgi no komercsabiedrības spēkā esošajām juridiskajām saistībām komercsabiedrībai ir aizliegts pildīt pakārtotās saistības (tai skaitā aizliegts atmaksāt aizdevumu, aprēķināt, uzkrāt vai izmaksāt par šādu aizdevumu procentus vai citu atlīdzību) neatkarīgi no pakārtoto saistību nodibināšanas brīža.”

Satversmes tiesā tika ierosinātas divas lietas par Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmās daļas (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam. 2015. gada 19. februārī pieņemts lēmums vienā lietā apvienot lietas Nr. 2014-36-01 un Nr. 2015-02-01. Apvienotajai lietai Nr. 2014-36-01 saglabāts tās iepriekšējais nosaukums „Par Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam”.

2. Pieteikumu iesniedzēji Maksims Kargins un Viktors Krasovickis (turpmāk arī – Pieteikumu iesniedzēji) uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. pantam, un lūdz apstrīdēto normu atzīt par spēkā neesošu no tās pieņemšanas brīža.

2.1. No M. Kargina pieteikuma izriet, ka 2012. gada 17. oktobrī Pieteikuma iesniedzējs M. Kargins uz dāvinājuma līguma pamata esot ieguvis īpašuma tiesības uz regulāriem ikmēneša ienākumiem – procentu maksājumiem no AS „Parex banka” (turpmāk – Parex banka) tiesību pārņēmējas akciju sabiedrības „Reverta” (turpmāk – Reverta). Tiesības saņemt procentu ienākumus izrietot no Tatjanas Karginas un Parex bankas 2008. gada 12. maijā noslēgtā līguma par termiņdepozīta pieņemšanu un apkalpošanu (turpmāk – Termiņdepozīta līgums). Pieteikumā papildus norādīts, ka 2008. gada 13. maijā noslēgta arī papildu vienošanās pie Termiņdepozīta līguma, kurā noteikts, ka termiņdepozīts tiks izmantots kā bankas subordinētais kapitāls, nosakot aizliegumu izbeigt līgumu un izņemt termiņdepozīta summu pirms līgumā norādītā termiņa, izņemot bankas likvidācijas gadījumu.

Pieteikuma iesniedzējs Viktors Krasovickis savā pieteikumā norāda, ka 2007. gada 26. septembrī un 2008. gada 30. oktobrī esot noslēdzis Termiņdepozīta līgumus. Atbilstoši minētajiem līgumiem V. Krasovickis esot noguldījis Parex bankā naudas līdzekļus uz desmit gadiem. Termiņdepozīta līgumos papildus esot noteikta arī procentu likme. Citastarp Parex banka apņēmusies ik mēnesi izmaksāt termiņdepozīta procentus. Pie minētajiem Termiņdepozīta līgumiem noslēgtas arī papildu vienošanās, kurās noteikts, ka termiņdepozīts tiks izmantots kā bankas subordinētais kapitāls, nosakot aizliegumu izbeigt līgumu un izņemt termiņdepozīta summu pirms līgumā norādītā termiņa, izņemot bankas likvidācijas gadījumu. Savukārt 2008. gada 4. decembrī parakstīti grozījumi Termiņdepozīta līgumos, kuros citastarp mainīta V. Krasovickim izmaksājamā procentu likme.

2.2. Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka līdz ar apstrīdētās normas spēkā stāšanos viņiem esot pārtraukta ne tikai ikmēneša procentu izmaksa, bet arī to aprēķināšana un uzkrāšana.

Pieteikumu iesniedzēji, atsaucoties uz Satversmes tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk – ECT) praksi, norāda, ka Satversmes 105. pants aizsargājot līgumu tiesības ar ekonomisku vērtību un dažādas ekonomiskās intereses, kā arī dažādus prasījumus, kuru izpildi var pieprasīt, ja pastāv skaidrs tiesisks pamats. Arī nākotnes ienākumi uzskatāmi par īpašumu, ja tie jau ir nopelnīti vai pastāv prasījums, kuru var apmierināt. Tādējādi tiesības uz procentu ienākumiem esot tiesības uz īpašumu un ietilpstot Satversmes 105. panta tvērumā.

Pieteikumu iesniedzēji pauž viedokli, ka ar apstrīdēto normu viņiem tiekot piespiedu kārtā atsavināts īpašums, proti, ikmēneša procentu maksājumi. No apstrīdētās normas nepārprotami izrietot, ka procenti par periodu, kad tie netiek nedz aprēķināti, nedz uzkrāti, arī nākotnē netiks izmaksāti.

Pieteikumu iesniedzēji nenoliedz, ka īpašums var tikt piespiedu kārtā atsavināts, bet tikai atbilstoši Satversmes 105. pantā ietvertajiem īpašuma piespiedu atsavināšanas nosacījumiem. Proti, īpašumu piespiedu kārtā drīkst atsavināt tikai sabiedrības vajadzībām izņēmuma gadījumā uz atsevišķa likuma pamata un pret taisnīgu atlīdzību.

Pieteikumu iesniedzēji pauž viedokli, ka īpašuma piespiedu atsavināšana var notikt tikai uz atsevišķa likuma pamata, bet apstrīdētā norma par šādu pamatu nevarot tikt uzskatīta jau tāpēc vien, ka esot attiecināma uz nenoteiktu personu loku. Turklāt

tieši Komercedarbības atbalsta kontroles likumam būtu jāsniedz pamatojums tam, ka īpašuma atsavināšana ir nepieciešama būtisku sabiedrības vajadzību apmierināšanai un šo mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, saudzējošākiem līdzekļiem. Pēc Pieteikumu iesniedzēju ieskata, nepastāv tāda sabiedrības vajadzība, kas attaisnotu viņu īpašuma piespiedu atsavināšanu. Turklāt jautājums par taisnīgu atlīdzību, piemēram, procentu likmes samazinājumu, ar Pieteikumu iesniedzējiem vispār neesot apspriests.

2.3. Pieteikumu iesniedzēji citastarp norāda uz nepilnībām apstrīdētās normas pieņemšanas procesā. Proti, apstrīdēto normu ietvērušais likumprojekts neesot rūpīgi sagatavots un pieņemts bez pietiekamas apspriešanas, turklāt steidzamības kārtībā. Priekšlikums par apstrīdētās normas iekļaušanu likumprojektā esot iesniegts tikai otrajam lasījumam, un tādējādi esot bijušas ierobežotas gan deputātu, gan Juridiskā biroja speciālistu iespējas to izvērtēt. Apstrīdētās normas pieņemšanas laikā neesot apspriests tās sabiedriski nozīmīgais mērķis un neesot izvērtēts, vai Pieteikumu iesniedzēju tiesību aizskārums ir samērojams ar sabiedrības ieguvumu.

2.4. Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Pieteikumu iesniedzēju pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Uģis Grūbe norāda, ka neesot pamatots Saeimas atbildes rakstā paustais viedoklis par to, ka tiesvedība lietā būtu izbeidzama, un lūdz Satversmes tiesu atzīt, ka ar apstrīdēto normu ir nepamatoti aizskartas Pieteikumu iesniedzēju pamattiesības, ko garantē Satversmes 105. panta ceturtais teikums, un ka nav ievērota Satversmē noteiktā šādu pamattiesību ierobežošanas procedūra.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – **Saeima** – nepiekrīt Pieteikumu iesniedzēju viedoklim un uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Visupirms Saeima lūdz Satversmes tiesu izvērtēt, vai ir lietderīgi turpināt tiesvedību lietā pēc M. Kargina konstitucionālās sūdzības. Pēc Saeimas ieskata, esot šaubas par to, vai M. Karginam piemīt subjektīvās tiesības uz procentu saņemšanu saskaņā ar Termindepozīta līgumu. Proti, Saeima apšaubā to, ka apstrīdētā norma aizskar M. Kargina tiesības uz īpašumu.

3.1. Saeima piekrīt Pieteikumu iesniedzēju viedoklim, ka tiesības uz procentu saņemšanu var ietilpt Satversmes 105. panta tvērumā, taču nepiekrīt, ka uz Pieteikumu iesniedzējiem attiecas Satversmes 105. panta ceturtajā teikumā paredzētais tiesību ierobežojums. Saeima norāda, ka Satversmes 105. panta ceturtais teikums regulē

gadījumus, kad atsavināmais īpašuma objekts ir individualizēts, turklāt īpašuma tiesības tiek atņemtas neatgriezeniski. Savukārt konkrētajā gadījumā likumdevēja nodoms esot bijis nevis īpašumu atsavināt piespiedu kārtā, bet gan izmantot valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu. Turklāt apstrīdētā norma nosakot īpašuma tiesību izmantošanas ierobežojumu uz laiku, proti, līdz valsts atbalsta sniegšanas beigām. Saeimas atbildes rakstā pausts viedoklis, ka Pieteikumu iesniedzējiem pēc tam, kad valsts atbalsta sniegšana tiek izbeigta, ne tikai turpinoties procentu izmaksa, bet esot iespējams arī atgūt valsts atbalsta sniegšanas laikā nesaņemtus procentus. Tāpēc, pēc Saeimas ieskata, lietā būtu pārbaudāma apstrīdētās normas atbilstība Satversmes 105. panta pirmajiem trim teikumiem.

3.2. Saeima norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertais īpašuma tiesību ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, noteikts leģitīma mērķa labad un atbilst samērīguma prasībām.

Atbildes rakstā norādīts, ka apstrīdētās normas leģitīmais mērķis – sabiedrības labklājība – izpaužoties kā atbalsta veidā komercsabiedrībā ieguldīto finanšu līdzekļu lietderīga izmantošana sabiedrības vajadzībām un valsts attīstības nodrošināšanai, pēc iespējas novēršot gadījumus, kad saņemtais valsts atbalsts tiktu izmantots atsevišķu personu interešu nodrošināšanai. Tādējādi apstrīdētajā normā ietvertais regulējums nodrošinot sabiedrības un nodokļu maksātāju interešu aizsardzību, citastarp stabilizējot uzņēmējdarbības vidi un stiprinot godīgu konkurenci.

Pēc Saeimas ieskata, pamattiesību ierobežojums ir samērīgs. Saeima norāda, ka apstrīdētajā normā paredzētie līdzekļi ir piemēroti leģitīma mērķa sasniegšanai, turklāt nepastāvot citi līdzekļi, ar kuriem leģitīmo mērķi varētu sasniegt tādā pašā kvalitātē. Leģitīmo mērķi esot iespējams sasniegt tikai tad, ja apstrīdētajā normā ir noteikts komercsabiedrības pakārtoto saistību izpildes aizliegums, kā arī ietverts tūlītēja spēka piemērošanas pienākums. Pēc Saeimas ieskata, arī labums, ko no apstrīdētajā normā ietvertā ierobežojuma gūst sabiedrība, ir lielāks par Pieteikumu iesniedzēju tiesību ierobežojumu.

3.3. Saeima pauž viedokli, ka apstrīdētā norma pilnībā saskan ar sloga sadales principu, kas ir spēkā Eiropas Savienības (turpmāk – ES) valsts atbalsta tiesībās attiecībā uz grūtībās nonākušām komercsabiedrībām. Minētais princips paredzot, ka valsts atbalstam grūtībās nonākušiem uzņēmumiem jābūt pēdējam pasākumam tad,

kad ir izsmelti visi pārējie līdzekļi, citastarp pakārtotie kreditori ar saviem resursiem pilnībā seguši attiecīgos zaudējumus.

Apstrīdētā norma novēršot tādu situāciju, ka valsts atbalsts grūtībās nonākušām komercsabiedrībām tiek izmantots attiecīgo uzņēmumu pakārtoto kreditoru interesēs, jo liekot minētajiem kreditoriem uzņemt atbildību par uzņēmuma iepriekšējo darbību un zaudējumiem, tādējādi mazinot bezrūpīgas rīcības risku. Saeima arī norāda, ka attiecībā uz Revertas pakārtotajiem kreditoriem, tai skaitā Pieteikumu iesniedzējiem, apstrīdētā norma Latvijas tiesībās ievieš tos no sloga sadales principa izrietošos noteikumus, kuru izpildi Latvija ir apņēmusies nodrošināt saskaņā ar Eiropas Komisijas 2014. gada 9. jūlija lēmumu par valsts atbalstu 36612 (2014/C) (ex 2013/NN), ko Latvija īstenojusi attiecībā uz „Parex” (turpmāk – EK lēmums par valsts atbalstu). Latvijai esot pienākums nodrošināt to, ka Reverta pakārtoto saistību subjektiem neizmaksā ne aizdevuma pamatsummu, ne procentus.

Saeima vērs uzmanību uz to, ka izskatāmajā lietā ir piemērojamas ES tiesību normas, par kuru pareizu iztulkošanu un piemērošanu, pēc Saeimas ieskata, šaubu nav. Ja Satversmes tiesai tomēr par to ir šaubas, tad Saeima lūdz Satversmes tiesu vērsties Eiropas Savienības Tiesā (turpmāk – EST) ar lūgumu sniegt prejudiciālo nolēmumu par lietas izskatīšanai nepieciešamo ES tiesību normu iztulkošanu.

3.4. Satversmes tiesā 2015. gada 20. jūlijā saņemti Saeimas paskaidrojumi, kuros Saeima papildus norāda, ka normas tūlītēja spēkā stāšanās skaidrojama gan ar pienākumiem, kas izrietējuši no ES tiesībām, gan ar tūlītēju nepieciešamību novērst valsts līdzekļu turpmāku izlietošanu pretēji sabiedrības interesēm. Turklāt arī ar pārejas perioda noteikšanu netiktu sasniegts apstrīdētās normas mērķis, jo nebūtu nodrošināta valsts līdzekļu izlietošana vienīgi sabiedrības interesēs.

4. Pieaicinātā persona – **Finanšu ministrija** – piekrīt Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim par apstrīdētās normas saturu un interpretāciju un uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Finanšu ministrija norāda, ka tās 2014. gada 16. jūnija priekšlikums papildināt likumprojektu “Komerccarbības kontroles atbalsta likums” ar apstrīdēto normu tika izstrādāts, pamatojoties uz vairākiem dokumentiem, tostarp Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) paziņojumiem, un ka priekšlikuma izstrādes laikā vērtēta apstrīdētās

normas atbilstība Satversmei, kā arī ņemti vērā Tieslietu ministrijas izteiktie iebildumi, proti, nepieciešamība papildus izvērtēt arī apstrīdētās normas samērīgumu.

4.1. Finanšu ministrija citastarp norāda, ka apstrīdētajai normai līdzīgs regulējums pastāv Slovēnijas Republikā. Tas esot ieviests tādēļ, lai, ievērojot ES noteikto valsts atbalsta regulējumu, būtu iespējams īstenot banku sistēmas stabilitātes stiprināšanas pasākumus, tostarp banku sektora reorganizācijas pasākumus, kuri veicami, izmantojot valsts resursus.

Pēc Finanšu ministrijas ieskata, apstrīdētā norma atbilst ES tiesību regulējumam valsts atbalsta jomā. Apstrīdētajā normā ietvertais regulējums izrietot tieši no ES izdotajām vadlīnijām un pamatnostādnēm, kas ir par pamatu valsts atbalsta atzīšanai par saderīgu ar iekšējo tirgu.

2012. gadā EK esot aizsākusi valsts atbalsta regulējuma modernizācijas procesu, un šajā jomā pieņemti vairāki tiesību akti. Tostarp 2014. gadā pieņemts EK paziņojums „Pamatnostādnes par valsts atbalstu grūtībās nonākušu nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai” (2014/c 249/01) (turpmāk – Pamatnostādnes par valsts atbalstu).

4.2. Finanšu ministrija norāda, ka komercsabiedrības akcionāriem un investoriem jāpiedalās sabiedrības restrukturizācijā, ņemot vērā to, ka tieši viņi saņēmuši vislielāko labumu tad, kad sabiedrība strādāja labi. Sloga sadales princips nodrošinot to, ka grūtībās nonākušai komercsabiedrībai pirms valsts atbalsta saņemšanas radušos zaudējumu segšanā piedalās arī tās akcionāri un investori.

Sloga sadales princips esot obligāti ievērojams visos gadījumos, kad valsts plāno sniegt atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, tai skaitā bankām. Tomēr katrai valstij esot rīcības brīvība izvēlēties piemērotāko veidu, kā to nodrošināt. Apstrīdētās normas pieņemšana esot uzskatāma par piemērotāko veidu, kā nodrošināt sloga sadales prasību ievērošanu Latvijā.

5. Pieaicinātā persona – **Tieslietu ministrija** – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Tieslietu ministrija piekrīt, ka Pieteikumu iesniedzēju prasījuma tiesības attiecībā uz procentu izmaksu ietilpst Satversmes 105. panta tvērumā. Pēc Tieslietu ministrijas ieskata, neesot pamatots Pieteikumu iesniedzēju uzskats, ka ar apstrīdēto

normu noteikta viņu īpašuma tiesību piespiedu atsavināšana. Īpašuma piespiedu atsavināšanas gadījumā tiekot pilnībā zaudētas īpašuma tiesības uz īpašuma objektu vai tā daļu. Savukārt izskatāmajā lietā Pieteikumu iesniedzējiem joprojām tiekot saglabāts īpašums kā prasījuma tiesības pret Revertu visas noguldījuma summas apmērā un kā prasījuma tiesības attiecībā uz procentu izmaksu.

Tieslietu ministrija piekrīt Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim, ka apstrīdētā norma ierobežo īpašuma tiesību izmantošanu uz noteiktu laiku. Apstrīdētā norma īpašuma tiesību izmantošanu ierobežojot tikai noteiktā laika posmā, proti, komercdarbības atbalsta sniegšanas laikā. Tas, ka Pieteikumu iesniedzēji, realizējot prasījuma tiesības, iespējams, saņems mazākus ienākumus, nekā prognozēts, nenozīmējot, ka nesaņemtās summas apmērā notikusi īpašuma piespiedu atsavināšana Satversmes 105. panta ceturtā teikuma izpratnē. Apstrīdētā norma nosakot īpašuma tiesību izmantošanas ierobežojumu, taču tas esot vērtējams Satversmes 105. panta trešā teikuma tvērumā.

Vērtējot Pieteikumu iesniedzēju pamattiesību ierobežojumu, Tieslietu ministrija norāda, ka tas noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu. Tieslietu ministrija arī piekrīt, ka minētajam ierobežojumam ir leģitīms mērķis – nodrošināt būtisku sabiedrības interešu un nodokļu maksātāju aizsardzību. Apstrīdētā norma esot piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai, un, to pieņemot, likumdevējs esot apsvēris, vai leģitīmo mērķi nevarētu sasniegt ar alternatīviem, indivīdu tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Tieslietu ministrija norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktais regulējums ir vērsts uz EK Pamatnostādņēs par valsts atbalstu paredzēto kritēriju izpildi. Par apstrīdētās normas atbilstību ES tiesībām liecinot EK lēmumā par valsts atbalstu atzinīgi novērtētie Latvijas veiktie un plānotie sloga sadales principa īstenošanas pasākumi.

Pēc Tieslietu ministrijas ieskata, arī minētās pamatnostādnes neparedzot labvēlīgākus līdzekļus pakārtoto saistību subjektu ierobežošanai, jo aizliedzot jebkādu izmaksu veikšanu pakārtoto saistību subjektiem. Tieslietu ministrija uzskata, ka nepastāv tādi līdzvērtīgi alternatīvi līdzekļi, kas mazāk ierobežotu Pieteikumu iesniedzēju tiesības, un ka arī labums, ko gūst sabiedrība no apstrīdētajā normā noteiktā ierobežojuma, ir lielāks par indivīda tiesību ierobežojumu. Proti, tiekot nodrošināts tas, ka valsts atbalsta veidā privātas kapitālsabiedrības iegūtie publiskie

finanšu līdzekļi tiek efektīvāk atmaksāti valsts budžetā, nevis izmantoti atsevišķu personu interešu īstenošanai.

6. Pieaicinātā persona – Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – Tiesībsargs) – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Tiesībsargs pievienojas Saeimas atbildes rakstā paustajiem argumentiem un norāda, ka izskatāmā lieta būtu jāvērtē Satversmes 105. panta otrā un trešā teikuma tvērumā. Pēc Tiesībsarga ieskata, to apliecina apstrīdētās normas saturs. Ne apstrīdētā norma, ne tās izstrādes dokumenti neliecinot, ka tā būtu pieņemta tikai attiecībā uz Revertas pakārtoto saistību subjektiem. Apstrīdētā norma esot abstrakta un attiecoties uz plašu neidentificējamu personu loku. Pieteikumu iesniedzēju īpašuma tiesības uz procentu maksājumiem netiekot atņemtas, bet tikai ierobežotas uz laiku – no komercdarbības atbalsta piešķiršanas brīža līdz atbalsta sniegšanas beigām.

Tiesībsargs norāda, ka minētais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu. Varot piekrist Pieteikumu iesniedzēju paustajam viedoklim, ka likumprojekts tika virzīts lielā steigā, taču, pēc Tiesībsarga ieskata, steidzamība neesot būtiski ietekmējusi pieņemto tiesisko regulējumu, citastarp arī apstrīdēto normu. Apstrīdētajai normai esot leģitīms mērķis – nepieļaut to, ka komercsabiedrības, kuras saņēmušas vai plāno saņemt atbalstu un kurām ir pakārtotās saistības, primāri rūpējas nevis par saņemtā atbalsta atmaksu, bet par pakārtoto saistību izpildi. Tātad apstrīdētā norma pēc iespējas nodrošinot sabiedrības un nodokļu maksātāju intereses.

Vērtējot apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Tiesībsargs uzsver, ka apstrīdētajā normā noteiktais ir saistīts ar ES tiesībām. EST esot atzinusi, ka EK paziņojumi uzskatāmi par tiesību aktiem, kas regulē EK un dalībvalstu attiecības valsts atbalsta jomā. Tiesībsargs norāda, ka likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti izvīrītā mērķa sasniegšanai, jo EK paziņojumos nostiprināto principu iestrādāšana nacionālajos normatīvajos aktos atzīstama par tiesisku un efektīvu rīcību. Turklāt leģitīmo mērķi neesot iespējams sasniegt ar citiem, personas pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Pēc Tiesībsarga ieskata, sabiedrības gūtais labums esot lielāks par personai nodarīto kaitējumu, jo ar apstrīdēto normu vesela komercdarbības nozare tiekot pasargāta no ekonomiskās krīzes radītā satricinājuma. Tādējādi tiekot pasargāta

sabiedrība kopumā. Turklāt apstrīdētā norma esot vērsta uz to, lai valsts ieguldītie finanšu līdzekļi tiktu atgūti pēc iespējas drīzāk, un tādējādi veicinot sabiedrības labklājību. Savukārt, vērtējot indivīdam nodarītos zaudējumus, vajagot ņemt vērā to, ka jebkurai personai, nodibinot pakārtotās saistības, jāapzinās ievērojamais ar šādiem darījumiem saistītais risks, kas ietver potenciālu īpašuma tiesību ierobežojumu vai pat zudumu komercdarbības rezultātā.

Tiesībsargs uzskata, ka Satversmes tiesai jāapsver nepieciešamība vērsties EST ar lūgumu sniegt prejudiciālo nolēmumu.

7. Pieaicinātā persona – biedrība „Latvijas Komercbanku asociācija” (turpmāk – Komercbanku asociācija) – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Komercbanku asociācija norāda, ka apstrīdētā norma paredz personas īpašuma tiesību ierobežojumu uz laiku, proti, nosaka aizliegumu aprēķināt, uzkrāt un izmaksāt procentus par aizdevumu laikā no komercdarbības atbalsta piešķiršanas brīža līdz atbalsta sniegšanas beigām. Tādējādi īpašuma tiesību ierobežojums esot jāvērtē Satversmes 105. panta otrā un trešā teikuma tvērumā.

Komercbanku asociācija piekrīt Saeimas viedoklim, ka apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir aizsargāt sabiedrības labklājību. Komercbanku asociācija arī norāda, ka apstrīdētā norma pilnībā saskan ar ES valsts atbalsta tiesībās ieviesto sloga sadales principu un novērš tādu situāciju, ka valsts atbalsts grūtībās nonākušām komercsabiedrībām tiek izmantots attiecīgo uzņēmumu pakārtoto saistību subjektu interesēs. Tādējādi apstrīdētajā normā ietvertais īpašuma tiesību ierobežojums esot samērīgs.

8. Pieaicinātā persona – Finanšu un kapitāla tirgus komisija (turpmāk – Komisija) – uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Komisija norāda, ka 2012. gada 15. martā Komisijas padome pieņēma lēmumu, ar kuru tika anulēta Parex bankas licence kredītiestādes darbībai. Pēc licences anulēšanas Parex banka esot kļuvusi par komercsabiedrību, kas vairs nepakļaujas Komisijas uzraudzībai, un uz to vairs neattiecoties Kredītiestāžu likuma un tam pakārtoto normatīvo aktu prasības.

Komisija vērš uzmanību uz to, ka saskaņā ar Kredītiestāžu likumu pakārtotās saistības pēc būtības esot uzskatāmas par naudas līdzekļu aizdevumu kredītiestādei ar īpašiem likumā paredzētiem nosacījumiem. Šāds aizdevums, kas paredz pirmstermiņa atprasīšanu vienīgi kredītiestādes likvidācijas gadījumā un aizdevēja prasību apmierināšanu tikai pēc visu citu kreditoru prasību apmierināšanas, esot pielīdzināms ieguldījumam kredītiestādes kapitālā un rezervēs.

Komisija, atsaucoties uz Satversmes tiesas praksi lietā Nr. 2010-60-01, norāda, ka kredītiestāžu darbības jomā pakārtoto saistību subjektu aizsardzības līmenis ir ievērojami zemāks nekā citu kredītiestādes klientu, piemēram, noguldītāju, aizsardzības līmenis. Pēc Komisijas ieskata, tas, kas tika teikts par pakārtotajām saistībām, esot vienlīdz attiecināms ne tikai uz kredītiestādēm, bet uz jebkuras citas valsts atbalstu saņemošas komercsabiedrības kreditoru, tai skaitā Pieteikumu iesniedzēju, aizsardzību un līgumisko saistību izpildi. Pēc Komisijas ieskata, jebkuram pakārtoto saistību subjektam, arī tādām, kas veic ieguldījumu nevis kredītiestādē, bet parastā komercsabiedrībā, ir jāapzinās iespējamie ar šādu ieguldījumu saistītie riski un tas, ka komercsabiedrības finansiālo sarežģītību gadījumā viņa aizsardzības līmenis būs zemāks nekā citu klientu aizsardzības līmenis.

Komisija piekrīt Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim, ka pakārtoto saistību aizdevēji nav pasargāti no komercdarbības riska un tiem jāuzņemas atbildība par komercsabiedrības iepriekšējās darbības rezultātiem un ciestajiem zaudējumiem. Šo atbildību nevarot panākt citādi kā vien nosakot ierobežojumus pakārtoto saistību aizdevējiem. Komisija norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktais īpašuma tiesību ierobežojums nenozīmē faktisku īpašuma atņemšanu, jo tiek ierobežota tikai ar pakārtotajām saistībām aizdoto naudas līdzekļu procentu aprēķināšana un izmaksa komercdarbības atbalsta sniegšanas laikā.

Komisija piekrīt Saeimas paustajam viedoklim par apstrīdētās normas leģitīmo mērķi, kā arī norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertais Pieteikumu iesniedzēju tiesību ierobežojums ir samērīgs.

9. Pieaicinātā persona – Dr. iur. Māris Onževs – norāda, ka Saeima, pieņemot apstrīdēto normu, bija tiesīga aizliegumu pildīt pakārtotās saistības attiecināt arī uz personām, kuras noslēgušas termiņdepozīta līgumus pirms apstrīdētās normas

pieņemšanas, tai skaitā uz Pieteikumu iesniedzējiem. Šādā situācijā apstrīdētajai normai esot tūlītējs, nevis atpakaļejoš spēks.

Subordinēto kreditoru, tai skaitā Pieteikumu iesniedzēju, tiesību ierobežošana tādu interešu dēļ, kas saistītas ar finanšu grūtībās nonākušu komercsabiedrību glābšanai un maksātspējas novēršanai ieguldīto naudas līdzekļu atgūšanu, esot samērīgs pasākums. Turklāt apstrīdētās normas pieņemšana un attiecināšana uz Pieteikumu iesniedzējiem esot bijusi tiem labvēlīga, jo ļāvusi vairākus gadus valsts atbalsta sniegšanas laikā joprojām saņemt procentus no subordinētā aizdevuma, neraugoties uz kopējiem valsts atbalsta ietvaros veiktajiem finansiālajiem ieguldījumiem.

Ņemot vērā pirms apstrīdētās normas pieņemšanas pastāvējušā tiesiskā regulējuma noturību un kopējo valsts radīto tiesisko paļāvību uz tiesībām saņemt procentu maksājumus arī valsts atbalsta sniegšanas laikā, Saeimai vajadzējis noteikt saprātīgu un samērīgu pārejas periodu, kas ļautu šīs normas adresātiem pielāgoties tiesiskā regulējuma izmaiņām. Šis secinājums gan varētu mainīties, ja Saeima apstrīdēto normu pieņemusi tūlītējas nepieciešamības dēļ vai izpildot ES prasības.

M. Onževs pauž viedokli, ka apstrīdētā norma gan tika pieņemta ļoti īsā laikā, taču neesot šaubu par to, ka ir ievērota normatīvajos aktos noteiktā kārtība un procedūra. Tomēr vairāki apstrīdētās normas pieņemšanas procesā konstatējami apstākļi liecinot par to, ka varētu būt pārkāptas labas likumdošanas prasības un apstrīdētās normas adresātu, tai skaitā Pieteikumu iesniedzēju, tiesības tikt savlaicīgi un atbilstoši informētiem par tāda tiesību regulējuma pieņemšanu, kas būtiski ietekmē to tiesības uz īpašumu.

10. Pieaicinātā persona – Dr. iur. Aivars Lošmanis –, vērtējot Pieteikumu iesniedzēju tiesības uz procentu saņemšanu, secina, ka Pieteikumu iesniedzējiem atbilstoši noslēgtajiem līgumiem ir šādas tiesības, jo noslēgtie līgumi esot atzīstami par spēkā esošiem.

A. Lošmanis norāda, ka procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus.

A. Lošmanis piekrīt Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim, ka noslēgtos Termindepozīta līgumus pēc būtības var kvalificēt kā aizdevuma līgumus, tomēr nepiekrīt tam, ka T. Karginai vairs nav īpašuma tiesību uz nodotajiem naudas līdzekļiem. Tāpat prasījums atdot aizdoto pamatsummu neesot uzskatāms par tādu prasījumu, kas būtu saistīts ar kreditora personu Civillikuma 1799. panta izpratnē. Likums neaizliedzot cedēt šādu naudas prasījumu citai personai. Tāds aizliegums neesot konstatējams arī Termindepozīta līgumā.

A. Lošmanis norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktais aizliegums aprēķināt, izmaksāt un uzkrāt procentus ir uzskatāms par īpašuma tiesību ierobežojumu Satversmes 105. panta tvērumā. Pieteikumu iesniedzēji esot ieguvuši prasījumus par procentu izmaksu, kuru ekonomiskā vērtība un apmierināšanas kārtība esot skaidri un nepārprotami noteikta līgumos. Procenti esot uzskatāmi nevis par nākotnes ienākumiem vai izredzēm, bet gan par pastāvošām, ar civiltiesisku darījumu nodibinātām prasījuma tiesībām, kuru realizāciju liedzot apstrīdētā norma.

Procentu maksājumi valsts atbalsta sniegšanas laikā nevarot tikt izmaksāti, jo apstrīdētajā normā ietverts nepārprotams aizliegums šajā laikā procentus ne tikai izmaksāt, bet arī aprēķināt un uzkrāt. Tādējādi Saeimas atbildes rakstā paustais apgalvojums, ka pēc valsts atbalsta sniegšanas beigām Pieteikumu iesniedzēju rīcībā esot tiesiski līdzekļi nesaņemto procentu atgūšanai, nonākot tiešā pretrunā ar apstrīdētajā normā noteikto.

11. Pieaicinātā persona – *Mg. iur. Solvita Harbaceviča* – norāda, ka pienākums pieņemt apstrīdēto normu Latvijai izrietējis no saistībām, ko tā uzņēmusies ar EK lēmumu par valsts atbalstu, ar kuru Latvijai esot atļauts īstenot tās iecerētos papildu valsts atbalsta pasākumus attiecībā uz Parex banku.

S. Harbaceviča norāda, ka EK savā lēmumā var ietvert nosacījumus, kuru ievērošanas gadījumā valsts atbalsts ir uzskatāms par saderīgu ar iekšējo tirgu, un noteikt pienākumus, kas nodrošina lēmuma izpildes uzraudzību. EK lēmuma par valsts atbalstu 5.5.3. punktā esot ietverta Latvijas apņemšanās uzlabot sloga sadales pasākumus, nepieļaujot naudas aizplūšanu pie Revertas pārmantotajiem subordinētajiem kreditoriem. Lai nodrošinātu to, ka EK identificētie papildu atbalsta pasākumi ir saderīgi ar iekšējo tirgu ES valsts atbalsta noteikumu izpratnē, Latvija

ierosinājusi virkni apņemšanos, citastarp apņēmusies uzlabot sloga sadales pasākumus, proti, nodrošināt to, ka neviena trešā puse nepamatoti negūst labumu no Parex bankai un Revertai sniegtā papildu valsts atbalsta. Apstrīdētā norma esot piedāvāta kā viens no līdzekļiem tādu kreditoru iesaistīšanai iekšējā rekapitalizācijā, kuri bija piešķīruši subordinētos aizdevumus.

EK lēmumā par valsts atbalstu ietvertās Latvijas apņemšanās neesot uzskatāmas par autonomu Latvijas gribu. Visdrīzāk tās radušās EK prasību rezultātā. Lai valsts varētu sniegt atbalstu finansiālās grūtībās nonākušai komercsabiedrībai, tai jāapņemas pildīt arī kādas saistības.

Pēc S. Harbacevičas ieskata, apstrīdētajā normā noteiktais īpašuma tiesību izmantošanas ierobežojums būtu jāanalizē Satversmes 105. panta trešā teikuma tvērumā. Apstrīdētā norma nodrošinot to, ka valsts īpašums, proti, sniegtais valsts atbalsts, pēc iespējas tiek izmantots sabiedrības interesēs. Turklāt vajagot ņemt vērā to, ka valsts atbalsta piešķiršana ir vērsta uz īpašuma saglabāšanu, kaut arī ierobežo iespēju gūt no šā īpašuma augļus.

Secinājumu daļa

12. Izskatāmajā lietā konstitucionālā kontrole ir uzsākta pēc divu personu konstitucionālajām sūdzībām. Saeima atbildes rakstā ir lūgusi Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību lietā daļā, kas ierosināta pēc M. Kargina konstitucionālās sūdzības. Pēc Saeimas ieskata, apstrīdētā norma neaizskar Pieteikuma iesniedzējam M. Karginam Satversmes 105. pantā noteiktās tiesības.

Satversmes tiesai, lai lemtu par tiesvedības turpināšanu vai izbeigšanu šajā lietā, ir atsevišķi jāaplūko apstākļi, kas attiecas uz Pieteikuma iesniedzēju M. Karginu.

Atbilstoši Satversmes tiesas praksei procesuāla rakstura jautājumi, tajā skaitā jautājumi par tiesvedības izbeigšanu, ir izlemjami pirms tiesību normas konstitucionalitātes izvērtēšanas pēc būtības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 11. punktu un 2013. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2012-22-0103 10. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesa visupirms izvērtēs Saeimas argumentus par tiesvedības izbeigšanu lietā tajā daļā, kas ierosināta pēc M. Kargina konstitucionālās sūdzības.

13. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu par Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktā paredzētās lietas ierosināšanu var iesniegt tai noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā, tas ir, kā konstitucionālo sūdzību. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka “konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai”, bet sestās daļas 1. punkts prasa pamatot apgalvojumu, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības. Līdz ar to konstitucionālās sūdzības gadījumā ir svarīgi noskaidrot, vai ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

Pēc Saeimas ieskata, Pieteikuma iesniedzējam M. Karginam neesot prasījuma tiesību uz procentu maksājumiem, kas izriet no Termindepozīta līguma. Proti, noslēgto dāvinājuma līgumu ceļā M. Kargins neesot varējis šādas tiesības iegūt (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 182. – 185. lpp.*).

Iebildumi pret noslēgto dāvinājuma līgumu tiesiskumu un no tiem izrietošajām pušu tiesībām un pienākumiem ir izvērtējami vispārējās jurisdikcijas tiesā. No lietā esošajiem materiāliem izriet, ka līdz pat apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīdim Reverta turpināja M. Karginam izmaksāt procentus atbilstoši Termindepozīta līgumā noteiktajam. Reverta nav apstrīdējusi noslēgto līgumu tiesiskumu, proti, nav vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā. Savukārt Satversmes tiesas kompetencē neietilpst vērtēšana, vai līgumi, ar kuriem M. Kargins ieguvis prasījuma tiesības uz procentu saņemšanu, ir tiesiski.

Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros analizēs Pieteikumu iesniedzēju, tostarp M. Kargina, noslēgtos līgumus tiktāl, ciktāl tas nepieciešams, lai noskaidrotu apstrīdētās normas saturu.

Līdz ar to Saeimas argumenti nevar būt par pamatu tiesvedības izbeigšanai izskatāmajā lietā.

Pastāvot šaubām par to, vai apstrīdētā norma aizskar pieteikuma iesniedzējam Satversmes 105. pantā noteiktās pamattiesības, šo jautājumu Satversmes tiesa parasti izvērtē, noskaidrojot Satversmes 105. panta tvērumu, kā arī apstrīdētās normas saturu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 20. aprīļa lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2009-100-03*). To, vai apstrīdētā norma paredz pieteikuma iesniedzēja pamattiesību ierobežojumu un vai tas atbilst Satversmei, Satversmes tiesa izvērtē spriedumā.

Līdz ar to tiesvedība izskatāmajā lietā ir turpināma, izskatot abus pieteikumus.

14. Saeima atbildes rakstā norāda arī to, ka izskatāmajā lietā ir jānoskaidro, kāds saturs ietverts ES tiesību normās par valsts atbalsta piešķiršanu finansiālās grūtībās nonākušām komercsabiedrībām, kā arī jāanalizē EK lēmums par valsts atbalstu. Pēc Saeimas ieskata, par ES tiesību normu pareizu iztulkošanu un piemērošanu nav šaubu, tomēr gadījumā, ja Satversmes tiesai šādas šaubas ir, Saeima lūdz Satversmes tiesu apsvērt, vai nebūtu nepieciešams uzdot EST jautājumus par ES tiesību normu iztulkošanu (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 195. lpp.*).

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 267. pants noteic, ka EST kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par ES līgumu interpretāciju un ES tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju. Ja jautājums sakarā ar to radies kādas dalībvalsts tiesā ierosinātā lietā un šī tiesa uzskata, ka tai sprieduma taisīšanai vajadzīgs EST nolēmums par šo jautājumu, šī tiesa var lūgt, lai EST sniedz šādu nolēmumu. Ja šāds jautājums radies lietā, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumi saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nav pārsūdzami, tad šai tiesai jāvērsas EST.

Satversmes tiesas nolēmumi nav pārsūdzami, tāpēc gadījumā, kad lietas iznākums ir atkarīgs no ES tiesību aktu iztulkošanas, Satversmes tiesai jāpārlicinās, vai konkrēto jautājumu jau iepriekš nav izskaidrojusi EST, vai attiecīgajos tiesību aktos noteiktais ir tik skaidrs, ka nerada nekādas saprātīgas šaubas, un jālemj, vai ir nepieciešams saņemt prejudiciālu nolēmumu no EST (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 28. maija sprieduma lietā Nr. 2008-47-01 15.2. punktu*).

Izskatāmajā lietā piemērojamas ES tiesību normas par valsts atbalsta piešķiršanu un saderību ar ES iekšējo tirgu LESD 107. un 108. panta izpratnē, kā arī

EK lēmums par valsts atbalstu. Satversmes tiesa savā praksē jau ir vērtējusi ES tiesību normas par valsts atbalsta piešķiršanu finansiālās grūtībās nonākušām komercsabiedrībām (kredītiestādēm), kā arī no minētajām normām izrietošos principus (sk. *Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta spriedumu lietā Nr. 2010-60-01 un 2011. gada 19. oktobra spriedumu lietā Nr. 2010-71-01*). Turklāt arī vairākas lietā pieaicinātās personas norāda, ka valsts atbalsta normatīvā regulējuma saturs ir skaidrs un nepārprotams.

Tādējādi no izskatāmās lietas materiāliem izriet, ka tajā piemērojamo ES tiesību normu saturs ir skaidrs.

Līdz ar to Satversmes tiesai nav nepieciešams lūgt prejudiciālo nolēmumu.

15. Noskaidrojot to, vai apstrīdētā norma aizskar Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības, Satversmes tiesa vērtēs abu Pieteikumu iesniedzēju konstitucionālajās sūdzībās ietvertos argumentus.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 105. pants paredz visaptverošu mantiska rakstura tiesību garantiju un neaprobežojas vienīgi ar īpašuma tiesībām. Ar “tiesībām uz īpašumu” saprotamas visas mantiska rakstura tiesības, kuras tiesīgā persona var izlietot par labu sev un ar kurām tā var rīkoties pēc savas gribas. Īpašuma tiesības ietver arī līgumu tiesības ar ekonomisku vērtību (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 20. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2009-100-03 8.2. punktu*). Par īpašumu var tikt uzskatīti ļoti dažādi prasījumi, proti, tādi prasījumi, kuru izpildi varētu pieprasīt, ja pastāv skaidrs tiesisks pamats. Arī nākotnes ienākumi uzskatāmi par īpašumu tad, ja tie jau ir nopelnīti vai pastāv prasība, kuru var apmierināt (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 27. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-12-03 7. punktu un 2011. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. 2011-05-01 15.2. punktu*).

Apstrīdētā norma aizliedz komercsabiedrībai komercdarbības atbalsta saņemšanas laikā pildīt pakārtotās saistības, tostarp uzkrāt, aprēķināt un izmaksāt procentus par aizdevumu, kas aizdevējam dod tiesības, pamatojoties uz noslēgto darījumu ar komercsabiedrību, atprasīt aizdevumu pirms termiņa tikai tās maksātspējas vai likvidācijas gadījumā un pēc visu citu kreditoru prasījumu apmierināšanas, taču pirms dalībnieku vai akcionāru prasījumu apmierināšanas.

Naudas summa, kas noguldīta saskaņā ar Termindepozīta līgumiem, ir uzskatāma par aizdevumu Komercedarbības atbalsta kontroles likuma izpratnē. Savukārt apstrīdētā norma Pieteikumu iesniedzējiem uz laiku, kamēr tiek sniegts valsts atbalsts, liedz realizēt prasījuma tiesības uz procentu ienākumu saņemšanu no minētā aizdevuma.

Lietas dalībnieki un pieaicinātās personas ir vienisprātis, ka prasījumi par procentu saņemšanu saskaņā ar Termindepozīta līgumiem uzskatāmi par īpašuma tiesību objektu Satversmes 105.panta izpratnē, ja tiem ir skaidrs tiesisks pamats. Tas izskatāmajā lietā ir Termindepozīta līgums.

15.1. Pieteikumu iesniedzēji uzskata, ka ar apstrīdēto normu viņu īpašums – proti, ikmēneša procentu ienākumi – tiek atsavināts piespiedu kārtā jeb ekspropriēts, un lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. panta ceturtajam teikumam.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka Satversmes 105. pants paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu. Savukārt tā paša panta ceturtais teikums paredz valstij tiesības noteiktos gadījumos īpašuma tiesības atņemt *de jure* (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu*). Minētās normas paredz atšķirīgus ierobežojuma tiesiskuma izvērtēšanas kritērijus, tādēļ nosakāms, kura no šīm normām attiecināma uz apstrīdēto normu (sk. *Satversmes tiesas 2010. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-113-0106 15. punktu*).

Ja izskatāmajā lietā ir piemērojams Satversmes 105. panta ceturtais teikums, Satversme paredz īpašas prasības, kas varētu ietekmēt arī iespējamo tiesību aizsardzības līdzekļu esamību un raksturu. Proti, īpašuma piespiedu atsavināšana pieļaujama tikai uz tāda “atsevišķa likuma” pamata, kuru likumdevējs pieņem izņēmuma gadījumos (sk. *Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 22.2. punktu*).

15.2. Apstrīdētā norma paredz īpašuma izmantošanas ierobežojumu uz laiku no komercedarbības atbalsta piešķiršanas brīža līdz tā sniegšanas beigām. Tātad apstrīdētā norma nevis atņem īpašuma tiesības pēc būtības, bet gan uz laiku ierobežo Pieteikumu iesniedzēju tiesības saņemt procentus. Kā norāda pieaicinātā persona A. Lošmanis, procenti paši par sevi ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus (sk. *lietas*

materiālu 3. sēj. 82. lpp.). Risku, ka komercsabiedrības finansiālu grūtību gadījumā pakārtoto saistību izpilde varētu tikt ierobežota, personas uzņēmās līdz ar pakārtoto saistību nodibināšanu, proti, piekrītot kļūt par pakārtoto saistību subjektiem.

Tas, ka samazinās iespējamie ienākumi no procentiem par kapitāla lietošanu, vai pat neiespējamība saņemt atlikušos procentu maksājumus nenozīmē, ka Pieteikumu iesniedzējiem pēc būtības tiktu atsavinātas prasījuma tiesības uz procentu saņemšanu. Minētais īpašums – proti, prasījuma tiesības uz procentu saņemšanu – Pieteikumu iesniedzējiem tiek saglabāts, jo valsts pēc apstrīdētās normas pieņemšanas to nepārņem savā īpašumā, kā tas būtu gadījumā, ja īpašums tiktu piespiedu kārtā atsavināts sabiedrības vajadzībām.

Tādējādi apstrīdētajā normā paredzētais pamattiesību ierobežojums neietilpst Satversmes 105. panta ceturtnā teikuma tvērumā, jo nav uzskatāms par īpašuma piespiedu atsavināšanu sabiedrības vajadzībām.

Apstrīdētā norma liedz komercsabiedrībai pildīt no Termindepozīta līgumiem izrietošās saistības uz laiku, kamēr tā saņem valsts atbalstu, un atbilstoši šai normai Pieteikumu iesniedzēji nevar realizēt savas prasījuma tiesības uz procentu saņemšanu. Tādējādi apstrīdētā norma ierobežo Pieteikumu iesniedzēju īpašuma tiesības.

Saeima un lietā pieaicinātās personas ir vienisprātis, ka pamattiesību ierobežojums jāvērtē Satversmes 105. panta pirmo trīs teikumu tvērumā, jo apstrīdētā norma paredz īpašuma tiesību izmantošanas ierobežojumu.

Tādējādi apstrīdētajā normā paredzētais pamattiesību ierobežojums ir vērtējams Satversmes 105. panta pirmā, otrā un trešā teikuma tvērumā.

16. Lai izvērtētu Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitāti, jānoskaidro, vai tas ir noteikts ar likumu, vai tas ir noteikts leģitīma mērķa labad un vai tas atbilst samērīguma principam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 22. punktu*).

17. Lai izvērtētu to, vai Pieteikumu iesniedzēju īpašuma tiesību ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtā pieņemtu likumu, Satversmes tiesai jāpārbauda, vai apstrīdētā norma ir pieņemta, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību (*sk.,*

piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 14. punktu).

Pieteikumu iesniedzēju iebildumi pret apstrīdētās normas pieņemšanu pēc būtības ir saistīti ar tās pieņemšanu steidzamības kārtībā un nepietiekamu apspriešanu.

2014. gada 9. jūnijā Ministru kabinets iesniedza Saeimai likumprojektu „Komercedarbības atbalsta kontroles likums”, kas paredzēja mainīt komercedarbības atbalsta kontroles regulējumu.

Saeima 2014. gada 12. jūnija sēdē vienbalsīgi atzina likumprojektu par steidzamu (*sk. Latvijas Republikas Saeimas 2014. gada 12. jūnija sēdes stenogrammu <http://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/247>*). Likumprojekta pieņemšana steidzamības kārtībā tika saistīta ar nepieciešamību pieņemt jaunu komercedarbības atbalsta kontroles regulējumu, kas atbilstu Latvijai saistošajiem ES tiesību aktiem valsts atbalsta jomā. Satversmes tiesa norāda, ka atbilstoši Satversmes 75. pantam un Saeimas kārtības ruļļa 92. pantam likumdevējs ir tiesīgs pats izdarīt lietderības apsvērumus par kāda likumprojekta izskatīšanu steidzamības kārtībā.

Finanšu ministrs ar 2014. gada 16. jūnija vēstuli Nr. 17-1-01/3343, kura adresēta Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai, iesniedza priekšlikumu par apstrīdētās normas iekļaušanu attiecīgajā likumprojektā otrajam lasījumam (*sk. lietas materiālu 2. sēj. 192. – 202. lpp.*). Satversmes tiesa jau iepriekš ir secinājusi, ka Saeima ir tiesīga otrajā lasījumā pieņemt normas arī attiecībā uz tādu jautājumu, kuru sākotnēji iesniegtajā likumprojektā regulēt nebija paredzēts (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2008-09-0106 6.5. punktu*). Turklāt no likumprojekta sagatavošanas materiāliem izriet, ka Finanšu ministrija jau iepriekš ir vērtējusi nepieciešamību pieņemt apstrīdētajai normai līdzīgu regulējumu. Tāpat jau kopš 2009. gada Saeimā risinās diskusijas par apstrīdētajai normai līdzīga regulējuma nepieciešamību attiecībā uz valsts atbalstu saņemošu kredītiestāžu pakārtoto saistību subjektiem un 2009. gada 22. oktobrī tika pieņemts likums „Grozījumi Kredītiestāžu likumā”.

Atbildīgajai komisijai iesniegtais finanšu ministra priekšlikums bija papildināts ar izvērtējumu par apstrīdētās normas nepieciešamību, kā arī atbilstību Satversmei un Latvijas starptautiskajām saistībām. Tāpat no lietas materiāliem izriet, ka atbildīgā

komisija ir vērtējusi Finanšu ministrijas iesniegtos dokumentus un uzklausi Saeimas Juridiskā biroja pārstāvjus un nozares speciālistus.

Kaut arī apstrīdētā norma ir apspriesta ļoti īsā laikā, no lietas materiāliem izriet, ka tā pieņemta, ievērojot normatīvajos aktos noteikto kārtību un procedūru.

Līdz ar to pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

18. Ikviena pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs, proti, ierobežojums tiek noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punktu*).

Atbildīgajai Saeimas komisijai adresētajā finanšu ministra vēstulē, ar kuru tika iesniegts priekšlikums par apstrīdētās normas iekļaušanu likumprojektā otrajam lasījumam, bija sniegts izvērstas apstrīdētās normas nepieciešamības pamatojums un formulēts šāds mērķis: „[...] nepieļaut komercsabiedrībām, kuras saņēmušas vai plāno saņemt atbalstu, kas tiek piešķirts finanšu grūtībās nonākušām komercsabiedrībām, un kurām ir pakārtotas saistības, primāri veikt nevis saņemtā atbalsta atmaksu, bet gan pakārtoto saistību izpildi, kas ir pretrunā ar sabiedrības un nodokļu maksātāju interesēm. [...] Atbilstoši likumprojektā noteiktajam tiek prezumēts, ka sniegtais atbalsts komercsabiedrībām tiks primāri izmantots komercsabiedrību darbības nodrošināšanai, nevis atsevišķu indivīdu mantisko interešu īstenošanai” (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 186. lpp.*).

Saeima atbildes rakstā norāda, ka apstrīdētās normas mērķis ir panākt, lai komercsabiedrības, kuras, atrodoties finansiālās grūtībās, saņēmušas komercdarbības atbalstu, kas saskaņā ar ES vai nacionālajiem normatīvajiem tiesību aktiem par atbalsta piešķiršanu ir atmaksājams pirms pakārtoto saistību izpildes, to atmaksātu visupirms. Tādējādi tiktu nodrošināts tas, ka atbalsta veidā ieguldītie publiskie finanšu līdzekļi pēc iespējas drīzāk atgriežas valsts budžetā. Šis mērķis atbilst visas sabiedrības interesēm (*sk. lietas materiālu 2. sēj. 193. lpp.*).

Saeima un vairākas pieaicinātās personas papildus norāda, ka apstrīdētās normas mērķis ir īstenot ES valsts atbalsta tiesībās pastāvošo sloga sadales principu, kura ievērošana ir būtisks valsts atbalsta saņemšanas priekšnoteikums.

Ja valsts ir iesaistījies tādas komercsabiedrības glābšanā un restrukturēšanā, kura bez valsts atbalsta, visticamāk, kļūtu maksātnespējīga, un tieši valsts atbalsta rezultātā komercsabiedrība var sekmīgi turpināt savu darbību, taisnīguma principam neatbilstu tāda situācija, ka tie subjekti, kuri saņēmuši vislielāko labumu tad, kad komercsabiedrība strādāja labi, nepiedalītos tās glābšanā un restrukturēšanā. Apstrīdētā norma nodrošina to, ka pakārtoto saistību subjekti nesaņem nepamatotu labumu no komercsabiedrībai sniegtā valsts atbalsta un uzņemas samērīgu nastu salīdzinājumā ar to slogu, kuru uzņemas nodokļu maksātāji gadījumā, kad komercsabiedrībai tiek sniegts minētais atbalsts (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 19.3. punktu*). Tādējādi apstrīdētajā normā ietvertais īpašuma tiesību ierobežojums ir vērsts uz sabiedrības labklājības nodrošināšanu.

Līdz ar to apstrīdētajā normā ietvertā pamattiesību ierobežojuma leģitīmais mērķis ir sabiedrības labklājības nodrošināšana.

19. Lai izvērtētu pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jānoskaidro: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūs sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 23. punktu*).

20. Izvērtējot to, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, Satversmes tiesa pārbauda, vai ar izraudzītajiem līdzekļiem var sasniegt leģitīmo mērķi.

Vairākas pieaicinātās personas norāda, ka nepieciešamība pieņemt apstrīdēto normu izrietēja no pasākumiem, kurus Latvija bija apņēmusies veikt saskaņā ar EK lēmumu par valsts atbalstu.

Pieņemt lēmumu par valsts atbalstu ir ES kompetencē. Saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta „b” apakšpunktu ES ir ekskluzīva kompetence pieņemt konkurences noteikumus, kas nepieciešami tās iekšējā tirgus darbībai un kas citastarp ietver arī

valsts atbalstu. Tas nozīmē, ka vienīgi ES var noteikt juridiski saistošus pasākumus šajā jomā.

Lai komercsabiedrībai tiktu piešķirts valsts atbalsts, saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu tam jābūt saderīgam ar ES iekšējo tirgu. Proti, no minētā panta 3. punkta izriet, ka valsts atbalstu grūtībās nonākušu finanšu vai nefinanšu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai var uzskatīt par saderīgu ar ES iekšējo tirgu tad, ja tas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību un ja šādam atbalstam nav tāda nelabvēlīga iespaids uz tirgu, kas būtu pretrunā ar kopīgām interesēm. LESD 108. pants piešķir EK plašas pilnvaras lemt par valsts atbalsta saderīgumu ar ES iekšējo tirgu.

EK, pieņemot lēmumu par valsts atbalstu, šajā lēmumā var ietvert pasākumus, kas valstij jāveic, lai nodrošinātu to, ka šāds atbalsts tiek atzīts par saderīgu ar ES iekšējo tirgu. EK lēmuma par valsts atbalstu 6.3.5. punktā ietverti kompensējošie pasākumi konkurences izkropļojumu mazināšanai un sloga sadales nostiprināšanai. Tas ietver vairākus uz taisnīgu sloga sadali vērstus pasākumus, tostarp Latvijas apņemšanos nodrošināt to, ka trešās puses negūst labumu no papildu valsts atbalsta summām, kuras saņēmusi Reverta. EK lēmuma par valsts atbalstu 5.5.3. punkta 72. apsvērumā citastarp norādīts, ka Reverta pārsniedza iepriekš apstiprinātās likviditātes summas daļēji tieši tā iemesla dēļ, ka pēc valsts atbalsta saņemšanas joprojām tika veikti procentu maksājumi pakārtoto saistību subjektiem [*sk. EK 2014. gada 9. jūlija lēmumu par valsts atbalstu SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN), ko Latvija īstenojusi attiecībā uz Parex*”, *ES Oficiālais Vēstnesis, 2015. gada 3. februāris, Nr. L 27/12, vai <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D0162&from=LV>]. Šāda situācija, kas bija izveidojusies laikā, kad komercsabiedrība saņēma valsts atbalstu, bija pretrunā ar sloga sadales principu.*

Likumdevējam jāizvēlas tādu līdzekli minēto pasākumu īstenošanai, kurš atbilstu Satversmei un Latvijas starptautiskajām saistībām. Apstrīdētā norma ir uzskatāma par tādu līdzekli. Latvija ir efektīvi transponējusi principus un nosacījumus, kas tai bija jāievēro, lai EK atzītu papildu valsts atbalsta piešķiršanu par saderīgu ar iekšējo tirgu. Pieaicinātā persona S. Harbaceviča norāda, ka apstrīdētā norma ir uzskatāma par atbilstošāko sloga sadales principa piemērošanas veidu (*sk. lietas*

materiālu 3. sēj. 96. – 102. lpp.). Pakārtoto saistību pildīšanas ierobežošana laikā, kamēr komercsabiedrībai tiek sniegts valsts atbalsts, pozitīvi ietekmē valsts atbalsta restrukturizācijas procesu, jo nodrošina atbilstību ES tiesību aktiem par sloga sadalīšanu starp valsti kā komercdarbības atbalsta sniedzēju un citiem labuma guvējiem, turklāt novērš iespēju trešajām personām gūt labumu no sniegtā valsts atbalsta.

Tādējādi apstrīdētā norma ir izrietējusi no prasībām, kuras Latvija uzņēmusies, lai, sniedzot valsts atbalstu finansiālās grūtībās nonākušai komercsabiedrībai, tiktu ievērotas ES tiesību normas.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka valsts atbalstam noteiktie ierobežojumi ir vērsti ne vien uz Latvijas kā ES dalībvalsts saistību, bet arī uz Satversmē nostiprinātā taisnīguma principa un vienlīdzības principa ievērošanu (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 19.2. punktu*).

Ar valsts atbalstu visa sabiedrība tiek pasargāta no negatīvajām sekām, ko varētu radīt komercsabiedrības neveiksmīga pārvaldīšana un sekojošā maksātnespēja. Sniedzot komercdarbības atbalstu, valsts iegūst kontrolējošu ietekmi uz komercsabiedrības finanšu līdzekļiem, tāpēc valstij ir jānodrošina tāda komercsabiedrības pārvaldīšana, lai pēc iespējas tiktu aizsargātas sabiedrības intereses. Ierobežojot komercsabiedrības tiesības pildīt pakārtotās saistības, tiek nodrošināta piešķirtā valsts atbalsta izlietošana komercsabiedrības interesēs, proti, komercsabiedrības restrukturizācijai un normālas komercdarbības atjaunošanai, tādējādi nodrošinot arī to, ka komercsabiedrībā ieguldītie valsts finanšu līdzekļi pēc iespējas tiek izlietoti sabiedrības interesēs, turklāt tiek veicināta valsts ieguldīto finanšu līdzekļu atgūšana. Ar apstrīdētās normas palīdzību tiek nodrošināta sabiedrības un nodokļu maksātāju interešu aizsardzība.

Līdz ar to apstrīdētā norma ir piemērota leģitīmā mērķa sasniegšanai.

21. Vērtējot to, vai leģitīmo mērķi var sasniegt arī citādi, Satversmes tiesa ir secinājusi, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru leģitīmo mērķi var sasniegt vismaz tādā pašā kvalitātē (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punktu*). Noskaidrojot, vai likumdevēja rīcībā bija mazāk ierobežojoši līdzekļi, Satversmes

tiesai jāizvērtē, vai likumdevējs ir apsvēris apstrīdētās normas alternatīvas (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 26. novembra sprieduma lietā Nr. 2009-08-01 21. punktu un 2009. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2009-43-01 30.2. punktu*). Saeima un pieaicinātās personas ir norādījušas vairākus alternatīvus leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzekļus.

No apstrīdētās normas pieņemšanas materiāliem izriet, ka Saeima ir vērtējusi alternatīvus līdzekļus, kas nodrošinātu komercsabiedrībā ieguldīto finanšu līdzekļu atgūšanu maksimālā apmērā. Galvenokārt tika vērtēti divi apstrīdētajā normā ietvertajam tiesiskajam regulējumam alternatīvi līdzekļi – vienpusēja atkāpšanās no pakārtoto saistību izpildes un komercsabiedrības maksātnespējas procesa uzsākšana (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 187. lpp.*).

Lietā nav materiālu, kas ļautu secināt, ka kāds no šiem alternatīvajiem līdzekļiem sasniegtu leģitīmo mērķi – sabiedrības labklājība – tādā pašā kvalitātē, jo tie ne tikai apdraudētu pašas komercsabiedrības darbību un līdz ar to arī visu sabiedrību, bet pat radītu vēl nelabvēlīgāku situāciju Pieteikumu iesniedzējiem un citiem pakārtoto saistību subjektiem.

Satversmes tiesas uzdevums ir izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmē noteiktajām pamattiesībām, nevis aizstāt likumdevēja rīcības brīvību ar savu viedokli par racionālāko risinājumu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2009-85-01 19. punktu*). Saeima ir veikusi atbilstošu izvērtējumu un izvēlējusies saudzējošāko leģitīmā mērķa sasniegšanas līdzekli.

Tādējādi nepastāv citi līdzekļi, ar kuriem būtu iespējams sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē.

22. Lai izvērtētu pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jāpārlicinās arī par to, vai nelabvēlīgās sekas, kas personai rodas tās pamattiesību ierobežošanas rezultātā, nav lielākas par labumu, ko no šā ierobežojuma gūst sabiedrība kopumā. Tādējādi Satversmes tiesai jānoskaidro šajā lietā līdzsvarojamās intereses un jānoteic, kurām no šīm interesēm būtu piešķirama prioritāte.

Apstrīdētā norma ierobežo Pieteikumu iesniedzēju, t.i., pakārtoto saistību subjektu, īpašuma tiesības, tāpēc izskatāmajā lietā, vērtējot minētā ierobežojuma samērīgumu, jāņem vērā pakārtoto saistību raksturs.

Procentu maksājumi, kas tiek saņemti no šādām pakārtotajām saistībām tiešā veidā, ir atkarīgi no komercsabiedrības sekmīgas darbības. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka īpašuma tiesības pašas par sevi negarantē tiesības būt pasargātam no komercdarbības riska (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma Nr. 2010-60-01 17.3. punktu*). Tādējādi jau pēc attiecīgo saistību rakstura var spriest, ka Pieteikumu iesniedzēji līdz ar tām uzņēmušies ievērojamu komercdarbības risku, kas ietver arī potenciālu īpašuma tiesību ierobežojumu vai pat zudumu neveiksmīgas komercdarbības gadījumā.

Pieteikumu iesniedzēji kā pakārtoto saistību subjekti ir pielīguši, ka tiesības atprasīt aizdevumu pirms termiņa viņiem ir tikai komercsabiedrības maksātnespējas vai likvidācijas gadījumā un pēc visu citu kreditoru prasījumu apmierināšanas, taču pirms dalībnieku vai akcionāru prasījumu apmierināšanas. Līdz ar to Pieteikumu iesniedzējiem ir jāuzņemas līdzatbildība situācijā, kad komercsabiedrība nonākusi finansiālās grūtībās. Turklāt apstrīdētā norma Pieteikumu iesniedzējiem saglabā prasījuma tiesības.

Valstij, sniedzot atbalstu finansiālās grūtībās nonākušai komercsabiedrībai, ir jāņem vērā Satversmē un ES tiesību normās, tostarp EK lēmumā par valsts atbalstu noteiktās prasības un arī jākontrolē tas, kā ieguldītie finanšu līdzekļi tiek izlietoti un atgūti. Apstrīdētā norma ir uzskatāma par līdzekli, ar kuru valsts var panākt to, ka ieguldītie līdzekļi tiek pēc iespējas izlietoti sabiedrības interešu nodrošināšanai, kā arī to, lai pakārtoto saistību subjekti, kas paši uzņēmušies komercdarbības risku, negūst nepamatotu labumu no valsts sniegtā atbalsta. Lietderīga valsts budžeta līdzekļu izlietošana un iespējami ātrāka šo līdzekļu atgūšana ir visas sabiedrības interesēs.

Tādējādi sabiedrības labums no apstrīdētās normas ir lielāks par Pieteikumu iesniedzēju tiesībām nodarīto kaitējumu.

Apstrīdētā norma atbilst Satversmes 105. pantam.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

atzīt Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 8. panta pirmo daļu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš